

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1CoCsp/9/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123205970
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8123205970.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Jany Jančíkovej, v sporovej veci žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX, XXX XX D., 2/ E. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. XXX, XXX XX D., zastúpených: JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, IČO: 31954448, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa a.s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, zastúpenému: Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice – mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 863 017, o primerané finančné zadostučinenie, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 18Csp/69/2023-111 zo dňa 8.11.2023, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 150,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že žalobcom sa voči žalovanému priznáva nárok na náhradu trov konania z prisúdenej sumy v rozsahu 100 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť im sumu 1.093,93 eur s príslušenstvom. Žalovaný nárok predstavuje primerané finančné zadostučinenie titulom úspešného uplatnenia práv v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov vo veci 29Csp/135/2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp/32/2022 z 30.1.2023, ktorým bolo žalobcom voči žalovanému priznané bezdôvodné obohatenie vo výške 793,93 eur s príslušenstvom a bola určená zmluvná podmienka uvedená v časti I Základných ustanovení, bod. 1. za neprijateľnú. Je nepochybné postavenie strán sporu ako dodávateľa a spotrebiteľa, čo plynie aj z rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29Csp/135/2019-323 z 13.6.2022 i rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 7CoCsp/32/2023-446 z 30.1.2023. Žalovaný v pôvodnom konaní vystupoval ako osoba konajúca v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalobcovia ako fyzické osoby pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonali v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

3. Účelom finančného zadostučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/127/2017). Základ nároku je daný, ak dodávateľ poruší osobitnú právnu úpravu predstavujúcu normy na ochranu spotrebiteľov, ktorými sú osobitná úprava spotrebiteľských zmlúv v § 52 až 54 Občianskeho zákonníka, zákony o spotrebiteľských úveroch, o finančných službách na diaľku a podobne, čo sa v danom

prípade nepochybne stalo. Okresný súd Prešov rozsudkom č. k. 29Csp/135/2019-323 z 13.6.2022 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 7CoCsp/32/2023-446 z 30.1.2023 konštatovali porušenie povinností dodávateľa. Žalobcovia sa úspešne domáhali ochrany proti porušeniu povinností dodávateľa ustanoveného osobitným predpisom (ZoSÚ, OZ) v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 29Csp/135/2019, pretože rozsudkami v predmetnej veci bolo uplatnenému nároku voči žalovanému vyhovené. Bolo preukázané, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, ktoré bol žalovaný povinný vydať a rovnako bolo určená neprijateľná zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve.

4. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, nevyžaduje. Zákonodarca pri uplatňovaní tohto nároku uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody (bezdôvodného obohatenia), je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukazovanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu druhej strany. Preukazovanie skutočnej výšky utrpenej ujmy by bolo spravidla nereálne. Pokiaľ ide o rozsah finančného zadosťučinenia, neustanovuje žiadne kritériá, ktoré by bolo potrebné pri určení výšky zadosťučinenia zohľadniť. Jediným kritériom je primeranosť finančného zadosťučinenia.

5. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia súd posudzoval konkrétne skutkové okolnosti, prihliadol na závažnosť a intenzitu protiprávneho konania žalovaného, intenzitu trvania a rozsahu nepriaznivých následkov a na subjektívny prístup oboch strán k protiprávnemu konaniu. Dbal pritom na naplnenie jeho základných funkcií, a to satisfakčnej a sankčnej. Zo strany žalovaného došlo k takému porušeniu spotrebiteľského práva, ktoré privodilo ujmu žalobcom ako spotrebiteľom spočívajúcu v nezákonnom preplatení úveru, a teda k strate finančných prostriedkov, keďže súd posúdil úver ako bezúročný a bezpoplatkový. Čo sa týka výšky finančného zadosťučinenia, za primeranú považoval súd jeho výšku v rozsahu 150,- eur, a to 100,- eur za vydanie bezdôvodného obohatenia a 50,- eur za určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Túto sumu považoval súd za primeranú s ohľadom na intenzitu zásahu žalovaného do práva žalobcov ako spotrebiteľov. Súd zohľadnil skutočnosť, že bezdôvodné obohatenie zo strany dodávateľa bolo vrátené. Priznané finančné zadosťučinenie je teda vyrovnaním ujmy žalobcom, ktorá im vznikla konaním žalovaného, je určitou satisfakciou za stav, ktorý museli v dôsledku konania žalovaného trpieť a brániť svoje práva v konaní pred súdom a je aj sankciou postihujúcou žalovaného, ktorý ako dodávateľ finančnej služby závadne konal. Spotrebiteľ, teda žalobcovia, nie sú povinní preukázať ujmu, ktorá im vznikla, pretože zákon o ochrane spotrebiteľa nepriznáva právo na finančné zadosťučinenie v prípade vzniku ujmy, ale už vtedy, keď im ujma v nadväznosti na porušenie práv spotrebiteľa vzniknúť mohla, pričom sa úspešne domáhali ochrany svojich práv. Preto súd nepovažoval za nevyhnutné vykonať dokazovanie výsluchom žalobcov.

6. Ako nedôvodnú vyhodnotil súd námietku premlčania vznesenú žalovaným, keďže nárok na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia bol uplatnený v trojročnej premlčacej dobe, ktorá plynie v zmysle ust. § 101 OZ odo dňa keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz a týmto dňom je deň právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29Csp/135/2019-323 z 13.6.2022 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 7CoCsp/32/2022-446 z 30.1.2023, teda dňa 2.3.2023. Premlčacia doba začala plynúť nasledujúci deň, teda 3.3.2023 a uplynula by 3.3.2026. Keďže žaloba bola podaná dňa 19.6.2023, bola podaná včas.

7. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

8. Proti rozsudku, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Odvolanie podal z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

10. Nesúhlasil s právnym názorom súdu prvej inštancie v otázke premlčania žalobou uplatneného nároku, osobitne čo do okamihu začatia plynutia premlčacej doby. Ak by totiž právoplatnosť rozsudku, ktorým je konštatované porušenie práva alebo povinnosti na ujmu spotrebiteľa, mala byť podmienkou nároku na zaplatenie zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z., v prípade sporu, v ktorom by oba takéto procesné nároky boli uplatnené súčasne, by v rozhodujúcom čase vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie (§ 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku) pre priznanie satisfakčného nároku ešte nemohla byť splnená predmetná podmienka právoplatného sporového úspechu spotrebiteľa. Ak by súd prvej inštancie napr. určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky, v čase vyhlásenia jeho rozsudku by takéto určenie ešte nebolo vybavené atribútom právoplatnosti, a teda v rozsahu satisfakčného nároku by žaloba musela byť zamietnutá. Alebo, inými slovami, ak právoplatný rozsudok o porušení práva alebo povinnosti má byť podmienkou satisfakčného nároku, až okamihom jeho právoplatnosti získava satisfakčný nárok kvalitu *actio nata*; skôr by takýto nárok preto nebolo možné zažalovať. To však odporuje nielen bežnej sporovej praxi, keď sú oba nároky uplatňované (a priznávané) súčasne, ale aj vyššie zmienenej výslovnej normatívnej regulácii v ustanovení § 298 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Satisfakčný nárok teda musí nevyhnutne vzniknúť, a začať sa premlčovať, už pred podaním žaloby, ktorou sa uplatňuje.

11. Okamih právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým je konštatované porušenie práva alebo povinnosti, je síce objektivizovateľný (t. j. je možné určiť, kedy nastane právoplatnosť), ale to neznamená, že je aj objektívnym v zmysle nezávislosti od vôle subjektu, o premlčanie práva ktorého ide. Práve v tom spočíva zmysel premlčania ako inštitútu striktne zameraného na posilňovanie právnej istoty - že subjekt, právo ktorého sa premlčaním oslabuje, nemôže ovplyvňovať, či vôbec a kedy začne voči nemu plynúť premlčacia doba. Prístup súdu prvej inštancie by však práve znamenal, že začiatok plynutia premlčacej doby by sa stal závislým na subjektívnom rozhodnutí spotrebiteľa iniciovať súdne konanie, v ktorom uplatní porušenie práva alebo povinnosti. V zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania by tak došlo k neprípustnému posunutiu začiatku premlčacej doby, a to prakticky neobmedzene a podľa ľubovôle spotrebiteľa. V neprekonateľnom rozpore so zákonným imperatívom o premlčovaní všetkých majetkových práv (§ 100 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ďalej len „Občiansky zákonník“) by to dokonca mohlo viesť k neudržateľnému následku, že premlčacia doba satisfakčného nároku by nikdy nezačala plynúť, keby spotrebiteľ nepodal žalobu z porušenia spotrebiteľského práva. Podmienka „úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti“, ako ju vyzdvihol súd prvej inštancie, preto nemôže predstavovať takú právnu skutočnosť, na ktorú by bolo správne viazať začiatok plynutia premlčacej doby.

12. V konkrétnych okolnostiach veci samej je teda jedinou významnou okolnosťou, že žalobcom vonkoncom nič nebránilo, aby žalobu o zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia podali v trojročnej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť okamihom porušenia povinnosti zavedenej na ochranu spotrebiteľa. Satisfakčný nárok mohol byť uplatnený spolu s „hlavnou“ žalobou, ktorou žiadali vydať bezdôvodné obohatenia a určiť neprijateľnosť zmluvných podmienok. Právny problém by však nepredstavovala ani situácia, ak by žalobu o primerané finančné zadosťučinenie podali ešte pred žalobou z porušenia povinnosti - v takom prípade by došlo k obligatórnemu prerušeniu konania o žalobe na zaplatenie zadosťučinenia v zmysle ustanovenia § 162 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. Inými slovami, v prípade žalobcov neexistovala žiadna právne relevantná prekážka, ktorá by ich objektívne vylučovala z možnosti podať žalobu na zaplatenie zadosťučinenia v mantineloch § 101 Občianskeho zákonníka; takou okolnosťou najmä nie je otázka procesného úspechu „hlavnej“ žaloby z porušenia povinnosti, pretože takéto procesné nároky môžu byť spojené do jednej žaloby, prípadne môžu byť predmetom paralelne prebiehajúcich súdnych konaní, pričom v konaní o zaplatenie zadosťučinenia sa „vyčká“ na výsledok „hlavného“ konania. Keďže porušením povinnosti, o ktorom bolo rozhodnuté v konaní sp. zn. 29Csp/135/2019 (Okresný súd Prešov) a sp. zn. 7CoCsp/32/2022 (Krajský súd v Prešove), boli nedostatky určitého konkrétneho obsahu zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 16.11.2009, rozhodujúcim okamihom pre posudzovanie premlčania satisfakčného nároku mohlo byť len jej uzavretie. Premlčania doba potom začala plynúť nasledujúceho dňa 17.11.2009 a skončila uplynutím troch rokov - dňa 17.11.2012. Žaloba však bola podaná až dňa 20.6.2023 (teda o takmer 11 rokov neskôr), takže došlo k premlčaniu nároku na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia.

13. Žalovaný namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku v otázke aplikácie kritérií, na základe ktorých mala byť ustálená konkrétna výška finančného zadosťučinenia. Z rozsudku nemožno zistiť, ako boli tieto kritériá konkrétne použité na jednotlivé zmluvné nedostatky, aká „váha“ bola tomu – ktorému kritériu priznaná a v ktorých skutkových okolnostiach vzhladol súd ich naplnenie.

14. Žalobcovia navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

15. Odvolací súd prejednal vec podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

16. V odvolacom konaní bol preskúmaný len výrok napadnutého rozsudku, ktorým prvoinštančný súd žalobe žalobcu čiastočne vyhovel, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania, a preto výrok rozsudku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, ktorý výrok napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol, a ako taký nadobudol právoplatnosť.

17. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

18. Odvolací súd v odvolacom konaní tak posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, nesprávnymi skutkovými zisteniami a nesprávnym právnym posúdením veci, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (ku tomu pozri napr. Ústavný súd SR, sp. zn. II.ÚS 78/05).

19. V prejednávanvej veci je predmetom konania nárok žalobcov vyplývajúci z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

20. Podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona slovenskej národnej rady č. 372/1992 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom (ďalej len „kolektívne záujmy spotrebiteľov“). Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

21. Vychádzajúc z tohto ustanovenia predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je úspešne uplatnenie porušenia práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zo strany spotrebiteľa na súde. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Postačuje ak k takémuto porušeniu práva alebo povinností dôjde.

22. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v súčasnosti účinné znenie ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. ešte zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadosťučinenia, pretože toto sa v súčasnosti poskytuje aj bez toho, aby porušenie práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi bolo spôsobilé privediť ujmu spotrebiteľovi. Od 10.6.2013 právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi.

23. V tejto súvislosti zásadným je rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/31/2020 z 25.5.2022: „Eurokonformným a k slabšej strane spotrebiteľského vzťahu náležite ústretovým sa preto javí len taký výklad úpravy urobenej aj predmetom sporu v prejednávanej veci, pri ktorom splnením podmienky úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom o ochrane spotrebiteľa a osobitnými predpismi, zakladajúcej právo spotrebiteľa na primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. I § 3 ods. 5 vety tretej zákona, je vyslovenie sa súdom o porušení práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi v akomkoľvek rozhodnutí v prospech spotrebiteľa (aj vo forme konštatovania porušenia len v odôvodnení rozhodnutia ako otázky predbežnej)“.

24. Žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu primeraného finančného zadosťučinenia v celkovej výške 1.093,93 eur, pozostávajúcej z dvoch samostatných nárokov, a to konkrétne sumy 793,93 eur z titulu bezdôvodného obohatenia a sumy 300,- eur z titulu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

25. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní bolo preukázané splnenie všetkých zákonných podmienok v zmysle ust. § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa. Tvrdenie žalobcov o úspechu v základnom konaní bolo preukázané rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 29Csp/135/2019-323 zo dňa 13.6.2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7CoCsp/32/2022-446 zo dňa 30.1.2023, ktorými bolo rozhodnuté, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom 793,93 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 28.6.2019 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, a že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere zo dňa 16.11.2009 v časti I. Základné podmienky, bod 1., v znení: "Spracovateľský poplatok: 122,78 eur (3.698,87 Sk) uhradený pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru a poplatok za správu úveru: 1,99 eur (60,- Sk) mesačne odo dňa uzatvorenia úverovej zmluvy", je neprijateľná. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 2.3.2023.

26. Odvolací súd je toho názoru, že spotrebiteľ nie je povinný preukazovať ujmu, ktorá mu vznikla, pretože Zákon o ochrane spotrebiteľa priznáva právo na finančné zadosťučinenie nie len v prípade vzniku ujmy, ale už aj vtedy, keď mu ujma v nadväznosti na porušenie práva spotrebiteľa vzniknúť mohla. Samotné vyvolanie stavu žalovaným, na základe ktorého by žalobcom ako spotrebiteľom ujma mohla vzniknúť, je jedným z predpokladov na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Spotrebiteľ nie je povinný odôvodňovať vzniknutú ujmu a stav právnej neistoty, prípadne uvádzať iné skutočnosti týkajúce sa nároku na primerané finančné zadosťučinenie bezprostredne v konaní, v ktorom bolo vyslovené porušenie práva na ochranu spotrebiteľa. Pri posudzovaní predmetného nároku je potrebné podrobiť prieskumu a vyhodnotiť, či v danom zmluvnom vzťahu existovala už čo i len hrozba vzniku ujmy. Samotná povaha primeraného finančného zadosťučinenia neumožňuje jeho priame vyčíslenie, preto súdu nemusia byť predložené dôkazy o existencii ujmy.

27. V danej právnej veci mal aj odvolací súd jednoznačne za preukázané, že v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29Csp/135/2019 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 7CoCsp/32/2022 si žalobcovia úspešne uplatnili svoje práva ako spotrebiteľia, pričom súdy zaviazali žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia a určili zmluvnú podmienku za neprijateľnú a teda neplatnú vychádzajúc zo spotrebiteľského vzťahu na základe Zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 16.11.2009, ktorá bola posúdená ako spotrebiteľská zmluva. Uvedené znamená, že žalobcovia ako spotrebiteľia si úspešne uplatnili svoje práva proti žalovanému ako dodávateľovi, ktorý sa v dôsledku nedodržania zákonných povinností voči spotrebiteľom mienil obohatiť.

28. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci súdom prvej inštancie v otázke premlčania nároku, nakoľko jediným predpokladom na uplatnenie tohto nároku je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatnil porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Otázka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu uplatnenia nároku na primerané finančné zadosťučinenie bola vysvetlená v rozhodnutí NS SR sp. zn. 6Cdo/389/2015 zo dňa 14.9.2016 alebo 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019. Nielen judikatúra Najvyššieho súdu, ale aj Zákon o ochrane spotrebiteľa v ustanovení § 3 ods. 5 poslednej vety výslovne stanovuje, že jedinou podmienkou pre priznanie finančného zadosťučinenia je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi.

29. V prejednávanej veci premlčacia doba na uplatnenie tohto nároku nemohla začať plynúť skôr, než dňom nasledujúcim po právoplatnosti príslušného rozhodnutia. Až moment „úspešného uplatnenia“ je

conditio sine qua non (nevyhnutný predpoklad) pre súdne uplatnenie tohto nároku. Podľa právnych úvah žalovaného by nárok na primerané finančné zadosťučinenie bol premlčaný skôr, ako vôbec by takéto porušenie bolo judikované alebo vôbec zistené, resp. by došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia. Práve právoplatné judikovanie či už povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie alebo neprijateľnosti zmluvnej podmienky je objektívnou okolnosťou pre začatie plynutia premlčacej doby. Počiatok teda vôbec nie je závislý na subjektívnom rozhodnutí spotrebiteľa. V prejednávanom spore rozhodnutie Okresného súdu Prešov č. k. 29Csp/135/2019-323 zo dňa 13.6.2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7CoCsp/32/2022-446 zo dňa 30.1.2023 nadobudlo právoplatnosť dňa 2.3.2023. Počnúc nasledujúcim dňom, t. j. 3.3.2023 mohli žalobcovia svoj nárok na primerané finančné zadosťučinenie uplatniť na súde. Žalobcovia podali na súde žalobu dňa 20.6.2023, čo znamená, že žaloba bola podaná v zákonom stanovenej trojročnej premlčacej dobe, a preto námietka premlčania prednesená žalovaným nie je dôvodná.

30. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Zákon nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Bez právneho významu je, či ujma spotrebiteľovi reálne vznikla, pretože postačuje iba možnosť vzniku takejto ujmy. V prejednávanom prípade možno konštatovať, že zo strany žalovaného došlo k takému porušeniu spotrebiteľského práva, ktoré spôsobilo priamu finančnú ujmu spotrebiteľom. Na odstránenie tohto nepriaznivého stavu museli žalobcovia absolvovať súdne konanie, v ktorom sa domohli úspešne práva na vrátenie týchto finančných prostriedkov a navyše sa domohli aj určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky koncipovanej žalovaným.

31. Pokiaľ ide o výšku finančného zadosťučinenia, táto závisí od úvahy súdu, pričom nie sú stanovené žiadne kritéria pre určovanie jeho výšky. Jediným kritériom je primeranosť finančného zadosťučinenia. Odvolací súd tiež poukazuje, že aj bez stanovenia kritérií výšky primeraného finančného zadosťučinenia, treba vychádzať z toho, že primerané finančné zadosťučinenie má plniť jednak funkciu satisfakčnú, jednak funkciu sankčnú tak, aby dostatočne odradilo dodávateľa od nekalého konania, ktorého sa dopustil voči úspešnému spotrebiteľovi a jednak podľa názoru odvolacieho súdu ho treba chápať aj ako odmenu za to, že sa spotrebiteľ pustil do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojím úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že možno predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite. Uvedené závery plne korešpondujú s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019, na ktoré poukázal aj súd prvej inštancie.

32. Odvolací súd poukazuje na svoju rozhodovaciu prax, podľa ktorej pri dôvodnosti uplatneného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia berie do úvahy nielen tú skutočnosť, že neprijateľná zmluvná podmienka neplatná v zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, je spôsobilá negatívne zasiahnuť do majetkovej sféry spotrebiteľa a potenciálne ohroziť jeho sociálny či rodinný život, ale zohľadňuje aj postoj spotrebiteľa, ktorý sa aj napriek jeho postaveniu slabšej zmluvnej strany vo vzťahu k dodávateľovi rozhodol brániť svoje spotrebiteľské práva a prispel tak k dosiahnutiu vyššej kvality života, mysliac pritom na to, že aj vďaka žalobcom vyšlo najavo, že dodávateľ uzatvára formulárové zmluvy o úvere so spotrebiteľmi, v rámci ktorých používa zmluvnú podmienku v totožnom, neprijateľnom znení. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia predstavuje doplnkovú ochranu spotrebiteľa, ktorú z explicitného znenia zákona nemožno stotožňovať s úspešne uplatneným právom (pozri rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/114/2018, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/179/2018 zo dňa 31.1.2019, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/115/2018 zo dňa 29.1.2019)

33. Odvolací súd je tiež aj toho názoru, že poskytovanie právnej ochrany v dôsledku porušenia práv strán sporu má byť vyvážené a nemôže slúžiť neprimeranému finančnému obohacovaniu spotrebiteľa. V dôsledku konania žalovaného žalobcovia museli chrániť svoje spotrebiteľské práva súdnou cestou, s čím súvisí vynakladanie prostriedkov a času na vyhľadanie odbornej pomoci. Nie je snád ani potrebné pripomínať, že súdne konania sú stresujúcim zážitkom, vyplývajúcim z obáv z výsledku sporu, či možnosti vzniku ďalšej majetkovej ujmy v podobe náhrady trov konania protistrane, v prípade neúspechu v konaní. Odvolací súd tiež pripomína, že žalobcovia neboli jediným spotrebiteľom, ktorý sa domáhal či už vydania bezdôvodného obohatenia alebo určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky (rozsudky všeobecných súdov zverejnené na portáloch slov-lex.sk alebo na Ministerstva spravodlivosti SR), a

teda aj žalovaný, ak by dobrovoľne upustil od nedovoleného konania a prejavil voči svojim klientom čestnosť a snahu napraviť protiprávny stav, k súdnym konaniam vedených zo strán spotrebiteľov by vôbec nemuselo dochádzať. To platí aj pre konanie, v ktorom si žalobcovia uplatnili konkrétny nárok z porušenia spotrebiteľských práv pred samotným uplatnením PFZ, kedy je zrejmé, že žalovaný vo veciach rovnakých zmluvných podmienok bol taktiež neúspešný.

34. Žalobcovia svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnili len svojou úspešnosťou v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a tým, že si uplatňujú satisfakciu za porušenie ich práv ako spotrebiteľov. Žalobcovia neuviedli, či konanie žalovaného a následné domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia ako aj určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok súdnou cestou viedlo k vzniku aj iných negatívnych dôsledkov v súkromnom a spoločenskom živote, okrem zásahu do majetkovej sféry. Pri neexistencii špecifických kritérií pre určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia, okrem „primeranosti“, a vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, odvolací súd prihliadal najmä na výšku žalovaným získaného bezdôvodného obohatenia a na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky a za primerané okolnosti považuje primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 150,- eur, ktoré pozostáva zo sumy 100,- eur predstavujúcej primerané finančné zadosťučinenie za to, že žalovaný sa na úkor žalobcov bezdôvodne obohatil a zo sumy 50,- eur predstavujúcej primerané finančné zadosťučinenie za uplatnenie neprijateľnej zmluvnej podmienky v zmluve o splátkovom úvere.

35. Odvolací súd je presvedčený, že priznaná suma zodpovedá svojmu účelu, teda poskytne žalobcom ako spotrebiteľom satisfakciu a odradí dodávateľa od porušovania práv spotrebiteľov. Žalobcovia sa v dôsledku konania žalovaného domáhali ochrany svojich práv prostredníctvom súdneho konania, ktoré určitým spôsobom zasahuje do bežného života spotrebiteľa. S poukazom na uvedené okolnosti súd nepochybuje, že výška priznaného primeraného finančného zadosťučinenia je adekvátna skutočnostiam prejednávaneho prípadu a plní základný účel predmetného inštitútu, ktorým je poskytnutie satisfakcie žalobcom a odradenie žalovaného od porušovania práv spotrebiteľov.

36. Správne preto postupoval súd prvej inštancie pokiaľ žalobe v tomto rozsahu vyhovel a so zreteľom na to, že správny je výrok napadnutého rozsudku aj o trovách konania, odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 CSP.

37. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalobcovia ako sporová strana, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalovanému, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli postupom podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

38. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).